№ 241. Piątek 19. Października 1860. Rok wydania 50.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkami dziennym i tygodniowym kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 centów Z poczt a kwartalnie 5 zł.; miesięcznie 1 zł. 75 centów wal. austr. — Insercya w półkolumnie, drukiem garmont 7 centów od wiersza. — Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Monarchya Austryacka.

Rzecz urzędowa.

Gmina *Bachów*, w obwodzie przemyskim, obowiązała się na założenie szkoły trywialnej w Bachowie wystawić własnym kosztem budynek szkolny wraz z pomieszkaniem dla nauczyciela, zaopatrzyć go w potrzebne porządki szkolne, utrzymywać je równie jak budynek szkolny zawsze w dobrym stanie, i pełnić potrzebną przy szkole posługę.

Na opał szkoły przeznaczyła właścicielka Bachowa jw. Julia hrabina Dembińska rocznie ośm sągów twardego drzewa, a tamtejsza gmina obowiązała się zrębywać to drzewo w lasach bachowskich i do szkoły przystawiać.

Tamtejszy rzymsko-katolicki proboszcz Kanty Lados przeznaczył na rzeczony zamiar obligacyę pożyczki w kwocie 160 złr. m. k. z tem postanowieniem, aby procenta jej obracano na sprawianie premiów dla uczniów, którzy najbardziej wyszczególniać się będą.

Na uposażenie każdoczesnego nauczyciela przeznaczyła gmina 5procentową na szkołę odstąpioną i już na jej imię winkulowaną obligacyę pożyczki w imiennej wartości 710 złr. m. k., następnie procenta wszystkich do gminy należących i na szkołę również odstąpionych obligacyi długów państwa, które wynoszą rocznie ogółową kwotę 11 zł. $45^5/_{10}$ c. w. a., nakoniec prócz pobierania tych procentów, także roczną kwotę sto trzydzieści sześć złotych (136 zł.) w. a. z własnych zasiłków gminy.

Udowodnioną temi ofiarami troskliwość o rozszerzenie nauki między wiejskim ludem podaje niniejszem c. k. Namiestnictwo z zasłużonem uznaniem do wiadomości powszechnej.

Lwów, 27. września 1860.

Wiedeń, 15go października. Dnia 14. października wyszedł w c. k. nadwornej i rządowej drukarni w Wiedniu i został rozesłany LII. zeszyt Dziennika ustaw państwa.

Zeszyt ten zawiera:

Nr. 220. Obwieszczenie ministerstwa finansów z 5go października 1860, względem przejścia dyrekcyi i zarządu poczty w Lombardo-weneckiem królestwie od jeneralnej dyrekcyi pocztowej w Weronie na dyrekcyę pocztową w Wenecyi.

Nr. 221. Patent cesarski z 8. października 1860, prawomocny w całym obrębie państwa, względem rozpisania stałych podatków na rok administracyjny 1861.

Sprawy krajowe.

(Posiedzenie rady państwa z 15. września.)
(Dokończenie.)

Hr. Clam odczytał ustęp IV. sprawozdania jak następuje:

Zasady, według których nakłada się obecnie podatek osobisto-dochodowy, usprawiedliwić można jedynie obecnem położeniem finansowem, a i w tym względzie należy oczekiwać, że wedle możności usunietem będzie to złe wynikające z wadliwego, i tak już za tymczasowy uznanego systemu.

Komitet sądzi się wreszcie obowiązanym wyrazić to przekonanie, że jedyny sposób wzbudzenia ufność powszechną w słuszność rozdziału podatków, jest, aby do sprawdzenia skali podatkowej, do rozkładu i poboru podatków należały osoby stojące po za sferą władz urzędowych.

C. k. ministerstwo wyraziło się w tym względzie zupełnie zgodnie z przekonaniem komitetu.

Iż nikt więcej w tym przedmiocie nie uczynił żadnej uwagi, hr. Clam czytał znów dalej sprawozdanie.

Podatki niestałe.

Między podatkami konsumcyjnemi najpierwsze miejsce zajmuje podatek od gorzałki 14,000.000 zł. Ta suma odpowiada ilości 4 milionów wiader wypędzonych. Ilość tego wyrobu pomnożyłaby się jeszcze znacznie z korzyścią dla rolnictwa, gdyby zmienić sposób podatkowania, mianowicie obłożyć podatkiem nie jak dotąd robotę w zacierze, lecz uzyskany już wyrob.

Otworzyłoby się tym sposobem nietylko obszerniejsze pole dla samejże fabrykacyi, lecz zarazem pobór podatku stałby się o wiele mniej kosztownym, a tem samem zwiekszyłby się i przychód skarbu.

Bardzo skutecznym środkiem podnieść wyrób gorzałki byłoby także ułatwić jej wywóz, aby mianowicie przy zwrocie opłaconego podatku na granicy postępowano z mniej drobiazgową dokładnością. Mała ofiara ze strony rządu, któraby poniósł w ten sposób, opłaciłaby się sowicie pod ekonomicznym i fiskalnym względem. Gdyby w nadchodzącej porze gorzelnianej podatek nie miał być jeszcze pobierany od wyrobu, należałoby, ażeby zwracać podatek natychmiast przy wywozie, i to odpowiednio do istniejącej obecnie stopy podatkowej.

Następuje rubryka podatku od wina i moszczu w sumie $7^1/_2$ milionów. Nasuwa się tu życzenie, aby ułatwiać ile możności wywóz wina, mianowicie starać się o ulgi w opłacie ceł u związku celnego państw niemieckich. Rzecz ta jest wielkiej wagi dla Węgier, gdzie wyborne szczególniej przydają się do wywozu. Co do zaprowadzonego już w krajach koronnych podatku od wina i moszczu, nie można zaprzeczyć, że podatek ten wywołał wielką niechęć i szemranie pomiędzy ludnością, a to, iż głównie dotyka przywykłe do tego napoju ubogie pracujące klasy, i jest podwójnem opodatkowaniem jednegoż przedmiotu, raz podatkiem gruntowym, powtóre konsumcyjnym. Komitet uznaje usiłowania wys. ministerstwa, aby w poborze tego podatku zaprowadzić rozmaite ulgi, jako to: dobrowolne ugody i tym podobne dogodności; jednakże nie może przemilczeć, że byłoby bardzo pożądanem, aby jak tylko się polepszą okoliczności i stan skarbu, jak najrychlej oswobodzić kraj od podatku nadzwyczaj uciążliwego w codziennem życiu dla ludności wiejskiej i mieszkańców małych miasteczek.

Ameryka.

(Poseł neapolitański. — Książę Walii. — Walker.)

Neapolitański poseł w Washingtonie odjechał. *New-York Times* zawiera bliższe szczegóły o podróży księcia Walii w Stanach zjednoczonych. Towarzystwo kolei żelaznej kazało dla przejazdki z Detroit do Chicago wybudować dla niego nadzwyczaj przepyszny wagon, w którym prócz wielu innych osobliwości znajdował się także przyrząd instrumentów telegraficznych, które na każdym punkcie według upodobania do drutów przyczepić można. Książę miał wielką ztąd przyjemność, i rozpoznawał je bardzo dokładnie. Wszędzie cisnęły się niezmierne tłumy ludu do pociągu, a salutacyom, serenadom, powitaniom itd. nie było końca.

O pojmaniu Walkera zawiera *New-York Herald* następujące szczegóły:

Gdy na rozkaz angielskiego kapitana ustąpił z fortu Truxillo, dognał go batalion ochotników. Około dziesięć mil od miasta wszczęła się walka, w której z obu stron poległo kilku ludzi. Trzech z ludzi Walkera dostało się w ręce krajowców, i zostali zabici. Krajowcy w zapamiętałości chcieli tracić i chorych, ale kapitan angielski zagroził, że kto się poważy, powiesić go każe na masztach. Lecz że wzburzenie nie ustawało, więc kazał rannych przeprowadzić na swój okręt. Na głowę Walkera nałożono 2000 dolarów. *New-York Courier and Enquirer* zawiera następujące dalsze wiadomości: „Angielski parowiec „Icarus" przeprawił transport wojska pod Alvarezem do Rio Negro; ztamtąd popłynęły łodzie parowca „Icarus" w górę rzeki i schwytały Walkera wraz z 70 ludźmi. Wielu z nich byli złożeni niemocą, i otrzymali pozwolenie powrócić do Stanów zjednoczonych pod przyrzeczeniem, że już nie będą należeć nigdy do wyprawy na Amerykę centralną. Walker i jeden z jego pułkowników nazwiskiem Kudler mieli być rozstrzelani. — Nowsze jednak doniesienia nie potwierdzają tego.

Hiszpania.

(Wojska hiszpańskie w Tetuanie. — Wypłaty marokańskie.)

Gibraltar Chronicle zaprzecza pogłosce, jakoby wojska hiszpańskie miały niebawem opuścić Tetuan. Według tego samego dziennika przywieziono dotąd przeszło 99 milionów realów z Alikanty i Mogadoru do Madrytu; tym sposobem zapłacili Maurowie prawie całą pierwszą ratę kosztów wojennych.

Anglia.

(Nowiny dworu. — Poseł perski do Anglii.)

Londyn, 13. października. Jak pisze *Court-Journal*, spodziewany jest dwór 17go b. m. z powrotem w Windsorze.

— Książę Walii wyruszy, jak słychać, 17go b. m. z powrotem do Anglii, a to z Nowego Jorku, nie odwiedzając już, jak było w programie, wyspy Bermudy. Część floty kanałowej wyjedzie naprzeciw niemu.

Malta, 6. października. Mirza Jaffer Khan, muszyr Dovle (prezydent ministrów), nadzwyczajny poseł Szacha Persyi przy dworze St. James w Londynie, przybył tu angielskim rządowym parowcem „Banshee" z Konstantynopola. Jego Excelencya był jednym z pełnomocników na konferencyi w Erzerum. Tutejszy gubernator sir John Gaspard le Marchant, tudzież admirał Codrington przyjmowali Jego Excelencyę stosownie do jego rangi i przybycie parowca „Banshee", który rozwinął perski pawilon, powitano 19 salwami z dział. Gdy poseł zwiedzi osobliwości na wyspie Malty, zawiezie go do Anglii transportowy parowiec „Himalaya", który admiralicya przeznaczyła dla niego. Odpłynięcie ma nastąpić dzisiaj o czwartej godzinie po południu.

Francya.

(Wiadomości bieżące. — Konwencya celna z Anglią. — Wyprawa syryjska. — Wypadki dzienne.)

Paryż, 13. paźdz. Jak piszą z Tulonu, odwołana została z Neapolu francuska eskadra pod dowództwem wiceadmirała Tinan, i ma być zastąpiona małą flotylą.

— *Toulonnais* utrzymuje powtórnie, że marszałek Vailant obejmie z końcem tego miesiąca naczelne dowództwo nad korpusem okupacyjnym we Włoszech.

— Wczoraj o godzinie pierwszej podpisali francuscy i angielscy pełnomocnicy konwencyę, zawierającą nowy szereg artykułów celnej taryfy. Konwencya podpisana d. 29. września obejmowała punkta względem rudy żelaznej, lanego i kutego żelaza i stali. Wczorajsza konwencya mieści znaczną liczbę innych artykułów, jako to: wyroby rzeźbione z drzewa i kości słoniowej, wyroby skórzane, warzony cukier; cło przywozowe od cukru oznaczono 41 fr. od 100 kilogramów.

— *Monitor* ogłasza w depeszy z Konstantynopola z dn. 12. b. m., że jenerał Beaufort d'Hautpoul, zajął już Deir-el-Kamar. Ustanowił tam tymczasowy rząd municypalny, i wprowadził chrześcian do domów, które zbudowali jego żołnierze a dnia 30. września posunął się aż do Dżibdżeminu. Tegoż dnia Fuad Basza wszedł do Garanu w okręgu bekijskim. Oba dowódzcy mieli zjechać się z sobą dnia 2. października.

— Dzienniki *Pays* i *Patrie* zaprzeczają doniesieniu niektórych dzienników, jakoby Francya ofiarowała Papieżowi subsydyów, które odrzucił. *Patrie* pisze w tym przedmiocie jak następuje:

Francya nie ofiarowała Papieżowi żadnych subsydyów. Propozycya podobna w obecnych okolicznościach byłaby niejako uznaniem ze strony Francyi zaszłych najnowszemi czasy zmian w państwie papiezkiem, a przecież wiadomo, że Francya protestowała i ciągle protestuje jak najsilniej przeciw tym zmianom dokonanym wbrew jej woli i silnych protestacyi.

W artykule pod napisem „Na kogo spada odpowiedzialność za obecne wypadki we Włoszech", stara się dziennik *Pays* odeprzeć zarzuty, które Francyi czyni p. Saurat były prezydent francuskiej izby deputowanych, w dzienniku *Ami de la religion*. Zarzuty Saurata streszcza *Pays* w następujący sposób: Wypadki, których widownią są obecnie Włochy, noszą na sobie piętno rewolucyi i uzurpacyi, i dzieją się niezaprzeczenie pod mniej lub więcej ukrytą opieką, ale Francyi. — Na to *Pays* przyznaje, że co się najnowszemi czasy stało we Włoszech, zasługuje z wielu względów na sąd bardzo surowy; dodaje jednak że rząd francuski nie może być za to wszystko odpowiedzialnym.

Cała Europa może zaświadczyć, są słowa tego dziennika, że wcielenie księstw i Romanii do Piemontu, że gwałtowne oderwanie Marchyi i Umbryi prawemu monarsze, że powstanie Obojga Sycyiii i napływ tamże obcego ludu, że wszystko to dokonanem było wbrew radom, co więcej wbrew nawet wyraźnie wypowiedzianemu potępieniu ze strony rządu francuskiego.

Francuska polityka, nie jest jak utrzymują skrytą i obłudną, przeciwnie jest szczerą i jawną. Francya potrzebowała ubezpieczyć swe granice od strony Alp; uzyskała to pokojem w Villafranca, — pokój ten rozwiązał był zarazem sprawę świeckiej władzy Papieża w sposób odpowiedni godności kościoła; a gdyby był się zebrał kongres, aby powrócić Romanię Papieżowi, Francya nie była by była stawiła oporu. Że jednak zasady przyjęte traktatem w Zürych, które mogły były położyć koniec sprawom włoskim, nie weszły w wykonanie, a zatem naruszoną była nietykalność państwa papiezkiego i królestwa Obojga Sycylii, winą temu są same oba pomienione rządy rzymski i neapolitański, iż nie chciały przystąpić do zawartego w Zürich traktatu. Zapewne, że traktat ten nie byłby po myśli rewolucyonistom, utopistom i całemu stronnictwu zjednoczenia, iż pozostawiał Wenecyę Austryi, Papieża w Rzymie, a Franciszka II w Neapolu, a nawet wydalonym książętom dawał nadzieję powrotu.

Piemontanie, których żądania nie mogą się pewno liczyć do skromnych, i którzy obiecywali sobie wejść do Wenecyi za przewodem Francyi, uważali się za pokrzywdzonych traktatem, tracąc bogatą zdobycz, którą uważali już za swoją.

Opozycya Rzymu i Neapolu była bardzo pożądaną dla Piemontu. Skryte i jawne zabiegi rewolucyjne rozpoczęły się na nowo i Piemont, pewien żniwa dla siebie, dozwolił działać Garibaldemu i Mazziniemu.

Tak więc przyszło do skutku to, czemu zdumiona Europa nie postawiła dotąd przynajmniej zapory. Ościenne państwa zabrano bez zezwolenia i wyraźnego zrzeczenia się ich monarchów, naruszono prawo narodów w państwie kościelnem, — Króla Franciszka naszły w jego kraju wojska rządu, przy którym miał zawierzytelnionego pełnomocnika. Wszystkie te czyny, z których bez wątpienia wielu nie uzna kongres przyszły, a które historya surowo kiedyś osądzi, nie były by przyszły do skutku, gdyby wykonanym był traktat zurychski i weszła w życie konfederacya Włoch.

Lecz Francya nie mogła sama jedna rozstrzygać kwestyi terytoryalnych, które z natury już swej należą do kongresu mocarstw. Francya staje w obronie świeckiej władzy Papieża w Rzymie, bo tylko na tej zasadzie może Papież utrzymać swą duchowną powagę.

Wypadki we Włoszech, pisze dalej ten dziennik, zasmucają, lecz nie zatrważają nas zbytecznie. Staną przed sądem wielkich mocarstw i mocarstwa rozstrzygną. W tym uroczystem zebraniu, które niebawem musi nastąpić koniecznie, wystąpi Francya nietylko z swemi prawami, lecz wykaże zarazem swą politykę, której mądrości dowiodły najnowsze wypadki.

Włochy.

(Doniesienia z Neapolu. — Wojska piemonckie w neapolitańskiem. — Wiadomości bieżące.)

Neapol. Wszystkie umysły zajęte tem, co się dzieje pod Kapuą. Garibaldi naprożno usiłował dotychczas, z młodą swą 25 do 30 tysięczną armią rozłożoną w półkole po pod twierdzą, przeciąć komunikacyę między nią a Gaetą. Nie udało mu się przejść Volturny, która opasuje z trzech stron twierdzę, i zdobyć Cajazzo, stanowisko górujące nad Kapuą i będące kluczem komunikacyi twierdzy z Gaetą. Naprożno staczał już od 16. z. m. bitwy, aby dokonać tego zamiaru. Armia jego poniosła znaczne straty. Straciła w tych potyczkach ogółem do 4000 ludzi.

— Według *Opinione* z dnia 12. października, sam Wiktor Emanuel wkroczy dopiero w tych dniach do królestwa neapolitańskiego, a tymczasem wysłał przodem swoje wojska. *Perseveranza* z dnia 12. b. m. zapewnia, że armia piemoncka ma się połączyć w Akwili z Garibaldim. Korpus jenerała Rocca i dywizya Cialdiniego przejdą przez Apeniny gościńcem wzdłuż lewego brzegu Chienty aż do Terni, a ztąd do Rieti i Civitaducale, pierwszego miasta w neapolitańskiem. Drugie dwie dywizye czwartego korpusu postępują wzdłuż adryatyckiego morza do Pescary. Straż przednia pod Cialdinim zajmie główną kwaterę w Popoli.

— Turyńska *Gazz. militare* zapewnia, że w tych dniach wjeżdżać będzie Wiktor Emanuel do Neapolu, z Garibaldim przy sobie; Król ma rezydować w królewskim pałacu Capo di Monte. Dotąd pozostanie 10.000 wojska sardyńskiego w stolicy Króla Franciszka II., podczas gdy korpus pod dowództwem jenerała Cialdini i Garibaldziści mają przytłumiać kontrarewolucyjne ruchy w prowincyi Terra di Lavoro a także w innych prowincyach. Fanti zostanie na granicy i w Marchyi, i w razie potrzeby wkroczy także do królestwa neapolitańskiego.

— *Patrie* donosi, że dnia 17. b. m. nastąpi wspaniały wjazd Wiktora Emanuela do Neapolu. Zapewniają, że pierwej ustanowi rządy a potem rozpocznie działania nad Wolturną. Do portu Gaety zawijają codzień obce okręta. Admirał de Barbier de Tinan miał wyprawić z Neapolu do Gaety okręt liniowy, fregatę i korwetę. Jak słychać, oświadczyły mocarstwa, że nie uznają blokady Gaety. Rosyjski poseł na dworze Króla Franciszka II. w Gaecie, otrzymał polecenie wyjechać do Warszawy, dokąd powołano także pana Stackelberga z Turynu.

— Pod Kapuą nie ustaje walka; dnia 9. b. m. było zawieszenie broni, dla pogrzebania poległych; dnia 10. znowu rozpoczęto ogień. Część wojska piemonckiego, które nadciąga do Neapolu, wysłano natychmiast pod Kapuę. Flota Persana znajduje się już zapewne w pobliżu wybrzeża Gaety.

Garybaldziści zdobyli nowe pozycye, nie wiadomo jeszcze, czy ważne. Król Wiktor Emanuel zajął główną kwaterę w Grottamare.

Niemce.

(Traktaty handlowe z Wenezuelą. — Stosunki kościoła katolickiego. — Królowa Wiktorya w przejeździe.)

Berlin. Od czasu ogłoszenia niezawisłości Wenezueli, zawarła Wenezuela rozmaite traktaty handlowe; z Anglią w r. 1835, z miastami hanzeatyckiemi d. 27. marca 1838, ze Szwecyą 1841, z Francyą d. 25. marca 1843, a także podpisali poseł z Wenezueli i poseł pruski w Paryżu d. 19. kwietnia 1858 traktat handlowy i żeglugi z niemieckim związkiem celnym, czas ratyfikacyi oznaczono do 15 miesięcy. Ten czas upłynął, bo polityczne zaburzenia w Wenezueli zmusiły posła Wenezueli opuścić Paryż. Poźniej, bo d. 31. marca 1859, weszły miasta hanzyatyckie w nowe z Wenezuelą układy, i przyjęły przez swego pełnomocnika pewny ustęp w traktacie, który konzul pruski mimo kilkakrotnego wezwania zawsze stanowczo odrzucał. Ten ustęp w traktacie jest następujący: „stro-

nom wolno będzie domagać się wynagrodzenia za poniesione straty w czasie rozruchów i wojny, jedynie pod warunkami takiemi, jakie przyzwala prawo krajowe dla własnych poddanych." — W Wenezueli zaś na mocy prawa z d. 6. marca 1854 można tylko wtedy żądać wynagrodzenia, jeżeli strata powstała w skutek rozporządzeń władz z prawa ustalonych. Czas ratyfikacyi oznaczony do 12 miesięcy. Kongres w Wenezueli przyjął już traktat, chodzi jeszcze o to, czy rządy hanzeatyckie przyjmując traktat potwierdzą artykuł tak niekorzystny dla swoich poddanych a tem samem czy uznają zasadę, nieistniejącą w żadnym traktacie centralnj Ameryki z europejskim rządem; co przy zmianie rządów w czasach rewolucyi, jest to rzeczą bardzo niebezpieczną.

Darmstadt, 11. października. Na dzisiejszem posiedzeniu izby drugiej względem prawnych stosunków katolików zapadła 36 głosami przeciw 3 następująca uchwała: „Izba uprasza rząd Wielkiego księcia, nie zawierać żadnych układów z stolicą apostolską, lecz cały stosunek państwa do katolickiego kościoła i jego organów uregulować w prawnej drodze, i przedłożyć zgromadzonym stanom jak najspieszniej stosowne sprawozdanie."

Frankfurt, 11. października. Królowa Wiktorya, książę małżonek i księżniczka Alice przejeżdżali tędy wczoraj z Koburga do Moguncyi, w towarzystwie z księciem Rejentem pruskim.

Dania.

(Czynności sejmowe.)

Kopenhaga, 9. października. Między wnioskami przedłożonemi ze strony rządu na sejmie państwa, znajduje się także projekt do prawa znoszącego ograniczenie stopy procentowej od pożyczek na grunta nieruchome i budowle. Prawem z d. 5. kwietnia zniesiono mianowicie wszelkie ograniczenie stopy procentowej z wyjątkiem od pożyczek na nieruchomości, od których oznaczono najwyższą stopę 4%. Przekroczyć tę stopę można było tylko za wyłącznem zezwoleniem ministra. Następne jednak doświadczenia skłoniły rząd uczynić wniosek, aby znieść i te pozostałe dotąd ograniczenie, z tym jednak warunkiem, żeby jeszcze przez przeciąg lat dziesięciu do ogłoszenia uchwały, nie wolno było pobierać procentu wyższego jak 4% od wszystkich pożyczek na hypotekę nieruchomą, należącą do instytutów, fideikomisów, publicznych zakładów lub które z ich pieniędzy są nabyte i zostają pod opieką sądową.

Rosya i Królestwo Polskie.

(Most na Wiśle. — Koleje. — Szarańcza.)

Korespondent *Gaz. wied.* pisze: Roboty około mostu stojącego na Wiśle i około kolei żelaznej do Petersburga postępują spiesznie. Drewniany most łączy od kilku dni oba brzegi i prawie już ukończono roboty mularskie od przedmieścia Pragi i zapuszczono żelazne ochronne od kry cylindry. Niedawno można było na kolei robić próby jazdy do Białego stoku, 20 mil od Warszawy, jednak musiano jechać przez tymczasowe drewniane mosty na Bugu i Narwie. — Szarańcza pojawiła się nietylko w południowej części lubelskiej gubernii, gdzie osobliwie w dobrach Zamojskiego rozległych przeszło 60 mil kwadratowych znaczne poczyniła szkody, ale nadleciała znowu w mniejszej ilości aż pod Radom. Szczęściem tea gość niebezpieczny nie znalazł wiele żeru. Z wielką gorliwością niszczą teraz owad i jego zarody.

Azya.

(Doniesienia z Chin.)

Chiny. Biuro Reutera zawiera wiadomości z Pekinu z początku miesiąca lipca, które donoszą, że się rozszerzył ruch rokoszan we wschodnich nad morzem położonych prowincyach chińskiego państwa. Powołano milicyę, a w stolicy, równie jak w przyległych powiatach panowało niechętne usposobienie umysłów. Ludność sprzyja wszędzie Anglikom i pragnie widzieć ich w Pekinie, usłyszawszy, że przy wylądowaniu w zatoce Peczeli nie uczynili mieszkańcom żadnej krzywdy. Z Pekinu wyprawiono 6000, a z innych punktów 10.000 chińskiego wojska na Anglików.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Turyn, 16. października. *Gazeta turyńska* pisze: „W obec groźnej postawy Austryi koncentrują się nasze wojska wzdłuż Padu pod komendą jenerałów Cialdini, Cucchiari i Durando. Linii Mincio broni Lamarmora. — Inni utrzymują, że Lamarmorę powołał Król do Neapolu, a komendę nad Mincio obejmie Cucchiari, i że także Cialdini powołany został do organizowania wojsk neapolitańskich. — Lamoricière miał 13. przyjechać do Rzymu. — Gazeta wojskowa ogłasza rozkaz, że wszyscy zdolni do boju żołnierze rezerwy mają być niezwłocznie wcieleni do przynależnych korpusów.

Berlin. 17. października. Dzisiejsza *Preuss. Ztg.* zawiera artykuł wstępny o zjeździe w Koblencyi. Powiada w nim między innemi: Serdeczne stosunki, jakie istniały dotąd i zawsze istnieć będą między Prusami i Anglią, jeśli obadwa państwa nie zechcą zapoznać prawdziwego dobra swego, zostały jeszcze więcej utwierdzone i rozszerzone na zjeździe w Koblencyi ważną konferencyą między mężami stanu, którzy stoją u steru rządu w obudwu państwach. Im bardziej zawikłane są w tej chwili stosunki europejskiego systemu państw, z tem większą przyjemnością przychodzi nam donieść, że obustronne zdania tych mężów stanu zgadzają się zupełnie w wielkich i ważnych kwestyach dzisiejszych.

Zaś kończy się artykuł temi słowy: „Jak zjazd warszawski świadczy o dobrem porozumieniu Prus z wschodnimi sąsiadami swymi, tak samo dowodzi szczęśliwy rezultat konferencyi koblenskiej; że Prusy umieją pielęgnować arcyważne stosunki, jakie wiążą to państwo z Anglią."

Monachów. 16. paźdz. Dzisiejsza *Münchner Ztg.* zawiera następujące wiadomości z Turynu z 15. października: „Ministeryum jest wielce zatrwożone. Posłowie Prus i Rosyi założyli formalny protest przeciw wkroczeniu wojsk piemonckich do Neapolu, a jeśliby rząd sardyński niezważał na ten protest, ma poseł rosyjski zażądać paszportów. — Austryackiemu pociągowi wojskowemu wydarzył się dziś w nocy przypadek w tutejszym dworcu. Czterech żołnierzy zabrano do szpitalu wojskowego; jeden ma złamaną nogę; inni odnieśli kontuzyę.

Karlsruhe, 16. października. Dziennik rządowy ogłasza ustawy kościelne i postanowienie Wielkiego księcia, że ustawy te wchodzą w miejsce konkordatu w moc obowiązującą, jako też, że ma się zebrać jeneralny synod dla rozpoznania protestanckich stosunków kościelnych.

Wiadomości handlowe.

Bochnia, 4. października. Na dzisiejszy targ przywieziono 150 meców pszenicy, 200 m. żyta, 80 m. jęczmienia. 200 m. owsa i 150 m. ziemniaków. Ceny były następujące: mec pszenicy 5 zł. 75 c., żyta 4 zł. 41 c., jęczmienia 3 zł. 30 c., owsa 1 zł. 80 c., ziemniaków 1 zł. 60 c.

— **Rozwadów**. 11. października. Na wczorajszym targu płacono za mec pszenicy (83 ℔) 5 zł. 30 c., żyta (75 ℔) 3 zł., jęczmienia (60 ℔) 2 zł., owsa (45 ℔) 1 zł. 30 c., hreczki (45 ℔) 2 zł., prosa (93 ℔) 2 zł. 60 c., kartofli 60 c.; — funt mięsa wołowego kosztował 10 c.

Jasło, 12. października. Na dzisiejszym targu sprzedawano mec pszenicy po 5 zł. 77 c., żyta 3 zł. 50 c., jęczmienia 2 zł. 30 c., owsa 1 zł. 48 c., grochu 4 zł., bobu 3 zł. 60 c., prosa 6. zł. 30 c., hreczki 2 zł. 50 c., ziemniaków 1 zł.; — cetnar siana kosztował 80 c., słomy 50 c.; — funt mięsa wołowego 11 c.; — za sąg drzewa twardego płacono 6 zł. 30 c., miękkiego 4 zł. 20 c. w. a.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 19. października.

Hotel europejski: PP. Potański Ludwik. — Wesołowski Jan, adwokat krajowy.

Hotel angielski: Kochanowski Jędrzej, ces. ros. sekret. rz kolegialny. — Majewski Józef.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 18. października.

PP. Abrahamowicz Józef do Chlebyczyna. — Rieger Zygm., dr. medycyny, do Brodów.

Przegląd

spostrzeżeń meteorologicznych we Lwowie w miesiącu wrześniu 1860.

Średni stan barometru był 326'''783 paryskiej miary przy temperaturze 0.

Najwyższy 330'''62 dnia 13. zrana.

Najniższy 322'''15 dnia 9. w południe.

Średnia temperatura była + 12.°51 R.

Najwyższa + 24.°8 dnia 2. w południe.

Najniższa + 4.°1 dnia 14. zrana.

Srednia wilgoć powietrza wynosiła 79.13 pr. C.

Największa 94.7 dnia 21. zrana.

Najmniejsza 48.1 dnia 2. w południe.

Całkiem pogodnych dni było 5, mało pochmurnych 7, mocno pochmurnych 2. mgła w 1 dniu, burza —; pierwszy szron dnia 13. zrana.

Deszcz padał w 10 dniach, wysokość jego wynosiła 38.'''58.

Wiatr dzielił się w następujący sposób: półn. 14, półn.-zach. 2, zach. 33, połud.-zach. 23, połud. 13, połud.-wsch —, wsch.—, półn.-wsch. — Siła jego była w ogóle mała.

Przegląd według codziennego ruchu różnych instrumentów przedstawia się w następujący sposób: Codzienny średni stan barometru podniósł się z 326'''093 dnia 1. na 328'''670 dnia 7., spadł po dzień 9. na 322.'''663, podniósł się następnego dnia, osiągnął dnia 13. 329.'''467, spadł po dzień 20. na 323.'''950 i podniósł się śród chwiejności po dzień 30. na 328.'''713. Codzienna średnia temperatura powietrza spadła z + 20.°40 dnia 2. na + 7.20 dnia 12., podniosła się do 15 + 15.°03 dnia 20. i spadła do + 11.40 dnia 30. Średni nacisk powietrza zmniejszył się z 6.'''84 dnia 2. na 30.'''00 dnia 13., podniósł się dnia 21. na 5.'''84 i spadł po dzień ostatni na 4.'''33. Średnia wilgoć powietrza powiększyła się z 64.40 pr. C. dnia 2. na 90.70, dnia 21. zmniejszyła się po dzień 27. na 72.43 i podniosła się znowu po dzień 30. na 81.87. Mierny wiatr był panujący z zach. i połud.-zach. Największa w 24 godzinach spadła ilość deszczu wynosiła 9.'''60 dnia 22. Średni codzienny stan ozonometru podniósł się z 7.40 dnia 1. tylko mało po dzień 5. spadł dnia 7. na 4.33, podniósł się nagle dnia 9. na 9.17 i spadł z małemi chwiejnościami na 5.33 dnia 30. Średnia elektryczność powietrza spadła z 5.9 dnia 1. na 4.0 dnia 8. podniosła się

po dzień 20. na 6.5. i nie spadła po dzień 30. niżej 5.9. Elektryczność ziemi, która w porównaniu z sierpniem była nieco wyższa, spadła z 6.0 dnia 1. na 2.5 dnia 22. i podniosła się już następnego dnia na 5.0 i w tym stanie zostawała po dzień 30.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 17. października.

Pora	Barometr w mierze parys. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru		Stan atmosfery
7. god. zrana	328.46	+ 4.4	90 2	północny	sł.	pogoda
2. god. po p ł.	328.20	+ 9.7	88 3	połud.-zach.	„	„
10. god. wiecz.	328 14	+ 6.1	89.4	„	„	„

TEATR.

Dziś na scenie polskiej: **„Wąsy i Peruka,“** komedya w 3 aktach Józ. Korzeniowskiego.

(Nowa opera.) Jutro, 20go b. m. będzie przedstawiona na tutejszej scenie niemieckiej nowa opera Verdego: **„Traviata.“** Dyrekcya sprawiła umyślnie do przedstawienia tej opery nowe dekoracye i kostiumy.

☞ Menażerya ppów. H. Chantier, J. Druard i Cassanova przy ulicy Majera zabawi jeszcze tylko krótki czas we Lwowie. Produkcye ze zwierzętami i karmienie ich odbywa się codziennie 2 razy o godzinie 4. po południu i o 6. wieczorem.

Kurs lwowski.

Dnia 18 października.		gotówką zł.	gotówką c.	towarem zł.	towarem c.
Dukat holenderski	wal. austr	6	22	6	30
Dukat cesarski	„ „	6	25	6	32
Półimperyał zł. rosyjski .	„ „	10	78	10	95
Rubel srebrny rosyjski . .	„ „	2	8	2	12
Talar pruski	„ „	1	98	2	3
Polski kurant i pięciozłotówka . .	„ „	—	—	—	—
Galicyj. listy zastawne za 100 złr.		84	—	84	75
Akcye gal. kol. żelaz Karola Ludwika	bez	151	—	154	—
Galicyjskie obligacye indemnizacyjne	kuponów	66	—	67	—
6% Pożyczka narodowa		74	75	75	75

Telegrafowany kurs wiedeński papierów i weksli.

Dnia 18. października

Z pożyczki narodo. po 5% za 100 złr. 75.50 Metaliki po 5% za 100 zł. 64.90; po $4^1/_2$% za 100 zł. —.—; po 4% za 100 zł. —.—. Obligacye indemnizacyjne: Niższej Austryi po 5% za 100 zł. —.—; Węgier —.—; Galicyi —.—; Bukowiny —.—; Akcye. Banku narodowego sztuka 758. ; instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 171.—; niższo-austr. towarzystwa eskomtowego —.—

Listy zastawne. Galic. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —.—.

Wexlowy. Augsburg za 100 zł. połudn. niemieck. waluty 113 25. — Lipsk za 100 talarów —.—. Londyn za 10 funtów szterl. 132. . Medyolan za 100 zł. waluty austryack. —.—. Paryż za 100 fr. —.—.

Kurs złota. Dukaty ces. mennicze $6.32^5/_{10}$. dukaty ces. pełnej wagi —.—, korony —.—. półkorony —.—.

Kurs giełdy wiedeńskiej.

Dnia 15. października.

1. Dług publiczny.

A. Państwa.	pien.	towar.
W austr. wal. po 5% . .	60 25	60 50
Z pożyczki narod. po 5%	74 80	75 10
Z r. 1851, ser. B. po 5%	95 —	95 50
Metaliki po 5%	63 50	63 70
dtto. „ $4^1/_2$% . . .	57 —	57 50
dtto. „ 4%	51 50	52 —
dtto. „ 3%	37 50	38
dtto. „ $2^1/_2$%	33 —	34.
dtto. „ 1%	12 70	12 90
Przez. do wylos. z r. 1839	123.50	124 50
„ 1854	88.—	88 50
„ 1860	88.-	88 75
Renty Como po 42 lir. aus.	15.25	15.50
Wylos. obl. dawn. długu państ. po 5%	60.—	61.—
„ $4^1/_2$%	56 —	57 —
„ 4%	48.—	49 —
Przez. do los. obl. daw. długu państ. z proc. w kraju „ $3^1/_2$%	42.—	43.—
„ 3%	—.—	50.—
„ $2^1/_2$%	—.—	46.—
„ $2^1/_4$%	—.—	41.—
„ 2%	—.—	37 —
„ $1^3/_4$%	—.—	33.—
dtto. z procent za granicą . „ 5%	60.—	61.—
„ $4^1/_2$%	56 —	57.—
„ 4%	48.—	49.—
C. Krajów koronnych		
Obligacye indemn. po 5% za 100 zł. Niższej Austryi .	88 —	89.—
Wyż. Aust. i Salb.	88.—	88 50
Czech	91.—	92.—
Morawii	86 —	87.—
Szląska	84.—	85.—
Styryi	85.—	86.—
Tyrolu	96.—	—.—
Kar., Krainy. i Wyb.	89.—	90.—
Węgier	66 50	67 50
Ban. Tem., Kroacyi i Slawonii . . .	63 50	64.—
Galicyi	65 50	66.—
Siedmiogr. i Bukow.	62 50	63 75
Lom. wen. poż. z r. 1850	—.—	—
Wen. pożyczka z r. 1859	79.—	79 25
Dług Tyrolu po 5%	60. —	61.-
„ 4%	48 —	49 —
Dług Salcburga „ $3^1/_2$%	42 —	43.—
„ 3%	—.—	35.
„ $2^1/_2$%	—.—	29.
Dług Krainy . „ 2%	—.—	22.—
„ $1^3/_4$%	—.—	21.—

2. Stan oblig. domestykaln.

	pien.	towar
po 3% za 100 zł. . .	—.—	14.—
„ $2^1/_2$% za 100 zł. . .	—.—	12.—
„ $2^1/_4$% za 100 zł. . .	—.—	12.—
„ 2% za 100 zł. . . .	—.—	11.—
„ $1^3/_4$% za 100 zł. . .	—.—	10.—

3. Akcye.

	pien.	towar
Banku nar.	754 —	756 —
Inst. kred. dla handlu po 200 zł. w. a.	169 40	169 50
Niż.-austr. tow. eskomt. po 500 zł.	532 —	535 —
Półn. kolei po 1000 zł. m.k.	1812	1814.—
Tow. kolei żel. państwa po 200 zł. m. k. czyli 500 fr.	257 50	258 —
Kol. Ces. Elżbiety po 200 zł.	178 50	179 —
Połud.-półn.-niem. kolei kom. po 200 zł. m. k. .	114 50	115 —
Kolei Cisy po 200 zł m. k. po 140 zł. (70%) wpłaty	147.—	147.—
Lomb.-wen. kolei żel. po 200 zł. w. a. czyli 500 fr. z wpłatą 120 zł. (60%)	146 —	147
Kol. Kar. Lud. po 200 zł. m.k. z wpł. po 120 zł. (60%)	150 50	151 —
Kol. Preszb. Tyrn. I. emis. po 200 zł. m.k.	22.—	25.—
dtto. II. emis. po 200 zł. m.k.	56.—	60.—
Kolej Busztehradzka po 500 zł. m. k.	645.—	650.—
Kolej Aussig.-Ciepl. po 200 zł. m. k. . . . . . . z wpłatą 60 zł. (30%) .	—.—	—.—
Kol. Bern. Ross. po 200 zł. dtto. z pierwszeństwem po 200 zł. m. k. . . .	—.—	200.—
Kol. Grac.-Kofl. i Tow. górn. po 200 zł. w. a. .	100.—	105.—
Austr. towarz. żegl. par. po 500 zł. m. k.	408 —	410.—
Lloyda w Tryeście po 500 zł. m. k.	150 —	190.—
Mostu łańc. w Peszcie po 500 zł. m. k.	350.—	355.—
Tow. młyna par. w Wied. po 500 zł. m. k. . . .	315 —	320.—
Powsz. austr. Tow. gaz. po 250 zł. m. k. . . .	—.—	—.—

4. Listy zastawne.

	pien.	towar
Banku narodowego w mon. kon. 6let. po 5%	98 —	98 50
10 „ 5%	96.—	97.—
przeznacz. do los. po 5%	88 50	89 —
Banku narodowego w wal. austr. po 12 m. 5% za 100 zł.	100.—	—.—
przez. do los. po 5% .	84 75	85.25
Gal. Tow. kred. po 4% . .	83.50	84 50

5. Obligacye z prawem pierwszeństwa.

	pien.	towar
Kolej Elżbiety po 5% za 100 zł. m. k.	92. -	92.50
Tow. austr. kol. państwa po 500 fr.	134.50	135.—
Kol. półn. po 100 zł. m. k.	93.—	93 50
Kol. Lomb. wen. po 500 fr.	132.75	133. —
Kol. Gloggn. za 100 zł. .	—.—	80. —
Tow. żeg. par. na Dun. za 100 zł. m. k.	92 50	93.—
Lloyda za 100 zł. . . .	—.—	80.—

6. Losy.

	pien.	towar
Inst. kred. dla handlu po 100 zł. w. a.	104 25	104 75
Tow. żeg. par. na Dun. po 100 zł. m. k.	93 —	94.—
Pożycz. Trye. po 100 zł. w. a.	111.	112.—
Pożycz. miasta Budy po 40 zł. w. a.	37.75	38.—
Esterhazego po 40 zł. m. k.	81.—	82 —
Salma „ 40 „ „	36.—	37.—
Palfiego „ 40 „ „	34 —	35.—
Clarego „ 40 „ „	35. —	36 —
St. Genois „ 40 „ „	35. —	36.—
Windischgrätza 20 zł. „	22 —	23.—
Waldsteina 20 „ „	24.75	25 25
Keglevicha 10 „ „	13.—	14.—

Weksle.

(Na 3 miesiące.)

	pien.	towar
Amsterdam za 100 zł. hol.	113 25	—.—
Augsburg za 100 zł. w. p.-n.	113.50	113.60
Berlin za 100 tal. .	—.—	—.—
Wrocław za 100 tal. . .	—.—	—.—
Frankfurt za 100 zł. w. p.-n	113 50	113.50
Genua za 100 lir. piem. .	—.—	—.—
Hamburg za 100 M. B. .	100.15	100.25
Lipsk za 100 tal.	—.—	—.—
Liwurna za 100 lir. tosk.	—.—	—.—
Londyn za 10 ft. szt . .	132 30	132.40
Lugdun za 100 fr. . . .	—.—	—.—
Medyolan za 100 zł. w. a.	52.70	52.75
Marsylia za 100 fr. . . .	52.70	—.—
Paryż za 100 fr.	52.75	52.75
Praga za 100 zł. w. a. .	—.—	—.—
Tryest za 100 zł. w. a. .	—.—	—.—
Wenecya za 100 zł. w. a.	—.—	—.—
(31 dni po ukazaniu.)		
Bukareszt za 100 piastr. woł.	—.—	—.—
Konstantynopol za 100 piast. tur.		—.—
Dyskonto weks. Bank. nar. . . .		5%
Procenta za zaliczki Bank. nar. na pap. publ.		5%

Kurs złota.

w przecięciu w w. a.

	zł.	c.
Dukaty ces. men.	6 zł.	36 c.
dtto. pełnej wagi . . .	6 „	35 „
Korona	18 „	30 „
Półkorona	— „	— „
Napaleondor	10 „	63 „
Rosyjski impery.	10 „	92 „
Kurs korony w c. k. kasach	13 zł.	50 c.

KRONIKA.

(Przestępstwa targowe.) Urząd targowy miasta Lwowa ukarał w pierwszej połowie miesiąca października 1860 częścią w pieniądzach a częścią aresztem i konfiskatą podejrzanych artykułów: a) za podkupowanie 14 partyi; b) za nieposłuszeństwo 2; c) za niedozwolony handel 2; d) za zastawienie trotoaru 2; a e) za nieuprzątnienie sprzedawanych artykułów podczas niedzielnego nabożeństwa 35 partyi.

(Pożar.) Dnia 5go b. m. po godzinie 5. wieczorem wszczął się z nieostrożności ogień w miasteczku Stojanowie, w obwodzie złoczowskim w chałupie izraelity Leiby L., i szerzył się tak szybko przy gwałtownym wietrze, że prócz 5 domów zgorzały w rynku wszystkie domy żydowskie, bożnica i dom dworski, w który umieszczony był c. k. uboczny urząd celny; kasa jednak, akta i sprzęty kancelaryjne zostały ocalone.

(Handel chmielu.) W W. księstwie Poznańskiem wzrasta coraz więcej. Miasteczko Nowy Tomyśl na granicy Brandeburgii, jest głównym jego składem. Przybywają tam na targ kupcy z samego Londynu i zwykle zakupują wszystkie zapasy. W Bawaryi rozszerza się także uprawa chmielu, w miejsce tytoniu. Cena chmielu żateckiego czeskiego postąpiła nadzwyczajnie, bo na miejscu, żądają 300 zł. za centnar, lubo kupcy dają tylko po 270 zł.

(Przedstawienia męki Pańskiej.) Dzienniki niemieckie w ciągu ostatnich trzech miesięcy wiele pisały o tak zwanej Oberramgauer Passionspiel (przedstawienie męczeństwa Pana naszego) Oberramgau, jest miejsce niedaleko Monachium, któremu zostawiano przywilej powtarzania co lat dziesięć podobnych przedstawień na cele dobroczynne. Jest to pozostałość z wieków średnich, z dawnych misteryów, kiedy dramatycznych przedstawień treścią były tajemnice religijne lub legendy święte. Ślady podobnych misteryów mamy nawet w naszych starych dyalogach dramatycznych; najwspanialszy ich rozwój stanowią owe Autos sacramentales hiszpańskie, przedstawiane z powodu świąt (głównie Bożego Ciała), w których największe geniusze dramatyczne Hiszpanii udział przyjmowały. W Oberramgau przedstawienie to odbywa się pod gołem niebem, cała prawie ludność miejscowa bierze w niem udział, widzowie zaś zjeżdżają z całych Niemiec, nawet z zagranicy; naoczni świadkowie zapewniali nas, że przedstawienie jest takie, iż nie zdarzyło im się spotkać dramatu zwyczajnego, któryby silniejsze robił wrażenie. Miejsce dla widzów urządzone może objąć 6000 osób; na ostatniem przedstawieniu biletów zabrakło. W ogóle dano w tym roku 20 przedstawień, które przyniosły czystego zarobku 50 060 zł. Pieniądz zaś ten, jak to powiedzieliśmy wyżej, nie staje się dochodem prywatnym, ale jest obracany na rozmaite uczynki miłosierne, wsparcie instytucyi dobroczynnych etc.

Główny Redaktor **M. Grzeniawa Sartyni.**

Z c. k. galic. drukarni rządowej.